

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Toviariša
v Idriji.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Toviariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . 5— "
četrt leta . . . 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Toviariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Pristranost.

(Iz Istre.)

Na zadnjem občnem zborovanju našega društva mi je bila dana hvaležna naloga, da sestavim zakonski načrt, s katerim bi se izpremenil deželni zakon z dne 5. junija 1908., št. 32., ki je res pristranski in nepravilčen. Po celi Istri pride menda le troje slovanskih nadučiteljev v I. plačilni razred, medtem ko je redke italijanski nadučitelji, ki ne bi užival plače iste najvišje vrste. Po tem zakonu morajo vsi drugi učitelji in vsi nadučitelji manjrazrednih šol čakati nič manj kot 30 let po definitivnem imenovanju, da pridejo enkrat v I. plač. razred, če jih poprej ne reši boginja Morana s plačo vrste 0 ali 00. Mnogi pa ne pridejo nikoli do plače I. vrste, tudi če živijo še toliko let. Med temi sem tudi jaz. Bodi človek značajan in neomajano naroden, pa postaneš difinitiven šele, ko si se preselel v druge kraje, kjer je krajni šolski svet v narodnih rokah. Pa tudi po naših krajih si lahko razočaran, ker ti znajo tovariši - konkurenti — bodisi tudi na najpodlejši način — pridobiti službodajalce, ki so časih tudi službojemalci, na svojo stran; ti pa ostani, kjer si — saj ni nikomur mar, če trpiš gmotno in duševno krivico! Pravično bi bilo torej, da bi se štele leta za napredovanje vsaj od dneva učiteljskega usposobljenja, ne pa od dneva definitivnega nameščenja. Marsikaterega tovariša je zavedel prejšnji stari zakon, ker mu takrat nič ni škodovalo, če je bil tudi leta in leta provizorično nastavljen. Dovolj mu je bilo, da je bil usposobljen.

Dalje uživa po tem zakonu plačo I. vrste že lahko 21leten mladenič — tudi če je največji revček, da ima le kakega »kompareta« in da ga ne ženira značaj. Nasprotno pa je lahko še v najnižji plačilni vrsti že star, zaslužen in vzoren mož, jeklenega značaja in neutrujen delavec povsod, kjer je narodu v korist!

Tudi učiteljicam dela krivico ta za-

kon, največ v tem, da jih šteje za 20% manjvredne od moških — čeravno služijo več ur na teden kot oni — in da jim brani ustvariti si družinico, kjer bi pozabljala na prebite napore s šolskimi paglavčki, ki bi se rajši igrali s kakim piskajočim konjičem ali s kako »cunjasto« mulo, nego pa malomarno gledali, kako se uboga učiteljica trudi — bistriti jim glavice. E, dosti, dosti jih ima na vesti ta zakon — šolski namreč!

Da bi se tovarišice in tovariši temeljito pripravili na razpravo, ki se vrši na prihodnjem zborovanju 9. maja t. l. v Klancu, bi rad tukaj podal cel načrt, a stvar bi postala predolga in tovariš urednik bi se jezil, ker to ne spada vse v širšo javnost. Omeniti hočem torej le glavne izpremembe, ker drugo sloni itak na teh glavnih točkah.

1.

Opravičujem se, da sem v načrtu ohranil naziv »podučitelj«, toda to le omejeno, namreč samo za one tovariše, ki so še brez usposobljenostnega izpita. Potem pride začasni učitelj, nato stalni učitelj, učitelj-voditelj in nadučitelj.

Na meščanskih šolah je ravnatelj, učitelj — če je stalen, in podučitelj — če je začasno nameščen.

Primerni naslovi veljajo seveda tudi za žensko učiteljsko osobje.

2.

Stare kvinkvenije odpadejo. Plača podučiteljev na ljudskih šolah znaša 1200 K letnih. Plača začasnih učiteljev letnih 1500 K. Stalni učitelji, učitelji-voditelji in nadučitelji imajo letnih 1800 K plače skozi pet let zaporedoma. Na koncu petega leta po usposobnostnem izpitu se vsemu stalnemu učiteljskemu osobju nakaže za drugo petletno dobo po 2160 K na leto; na koncu 10. leta po usposobnostnem izpitu za tretjo petletno dobo po 2520 K na leto; na koncu 15. leta po usposobnostnem izpitu za četrto 5letno dobo po 2880 K na leto; na koncu 20. l. po usposobnostnem

izpitu za 5. 5letno dobo po 3240 K na leto; na koncu 25. leta po usposobnostnem izpitu za šesto petletno dobo po 3600 K na leto, in na koncu 30. leta po usposobnostnem izpitu za sedmo petletno dobo po 3960 K na leto.

Plača začasnih suplentov (suplentini) znaša s stanarino vred po 150 K na mesec. Stalni suplenti uživajo plačo in napredovanje stalnih učiteljev.

Plača podučiteljev na meščanskih šolah znaša letnih 1800 K, plača učiteljev in ravnateljev pa letnih 2160 K; potem se povišuje vsakih pet let za 360 K na leto, tako da znaša končna plača 4320 K na leto. Tudi tukaj se šteje petletne dobe od dneva usposobljenja dalje.

3.

Plača neporočenega ženskega učiteljskega osobja na ljudskih in meščanskih šolah je v vseh slučajih enaka plači moškega učiteljskega osobja. Čim je pa učiteljica omožena, začne z naslednjim mesecem uživati le 75% plače moškega učiteljskega osobja istega značaja in istih službenih let.

4.

Poslovna doklada znaša za nadučitelje in učitelje-voditelje, in sicer na eno, dvo in trirazrednicah po 300 K na leto, na več kot trirazrednicah pa po 420 K na leto.

Ravnatelj (ravnateljice) meščanskih šol dobivajo vedno po 480 K poslovne doklade na leto.

Poslovna doklada se prišteva v pokojnino. V pokojnino se prišteva 300 K tudi onim učiteljem, ki niso bili nadučitelji ali voditelji ali ravnatelji kake šole.

5.

Glede stanarine ostane po starem. A glede stanovanja v šolskem posloju pride nekoliko drugače.

Zaradi tega načrta sem moral premeniti z načrtom tudi zakon z istega dne, št. 31., in sicer:

V § 6. se izpusti »petletnice«.

V § 9. se mora glasiti III. odstavek: »Vsa pokojnina učiteljskih oseb (moških in neporočenih ženskih) ne more znašati v nobenem slučaju manj kot 864 K na leto«.

§ 10. je dodati nove odstavke: »Kar je do tukaj rečenega v tem zakonu, velja tudi za neomožene učiteljice, medtem ko nimajo omožene učiteljice ter njih vdovci in otroci nikakoršne pravice do pokojnine, daš prispevajo tudi omožene učiteljice 5% pokojninsko takso od svoje plače v pokojninski zaklad (§ 27.).

Ako se pa dokaže, da vdovec po učiteljici nikakor ne more preskrbovati osirotelih otrok, veljajo naslednji paragrafi tega zakona glede vzgojevalnih doneskov tudi za sirote po učiteljici.

Isto velja tudi za otroke po pokojni učiteljici, ki niso drugače preskrbljeni z lastnimi sredstvi zaradi pozneje nastopivše smrti očeta.

Ako je bila pa učiteljica ob svoji smrti že vdova, je smatrati njene otroke kot otroke kakega umrlega učitelja in uživajo tudi njeni otroci enake pravice z onimi, če se dokaže, da niso drugače preskrbljeni.

Edino le v slučaju, da postane poročena učiteljica vdova brez sredstev, dobi ob nesposobnosti za nadaljno službovanje pokojnino po § 8. in § 9. Njena vštvena plača je v tem slučaju plača poročene učiteljice.

§ 29. ostane le do besede »ako«.

Ravnatoko sem moral z načrtom premeniti zakon z istega dne, št. 29.

§ 31. Učiteljske osebe, ki še niso stalno nameščene, se ne smejo oženiti ali omožiti brez dovolila okrajnega šolsk. sveta.

Drugi odstavek ostane, samo je reči tudi »dotične učiteljice«.

Namesto tretjega odstavka pride: Stalno nameščene učiteljice (ravnateljice, nadučiteljice, podučiteljice) morajo potom šolskega vodstva naznaniti okrajnem šolskem oblastvu svojo omožitev v istem mesecu, da se jim s prvim dnem sledečega

LISTEK.

Josip Ulehla.

Dne 16. marca t. l. je slavilo moravsko učiteljstvo šestdesetletnico svojega duševnega očeta, ravnatelja meščanske šole v Stražnici na Moravskem, Josipa Ulehle. Redko se dogodi, da se vijejo še živečim pisateljem takšni venci, kakršne je spletlo organizirano učiteljstvo z moravsko in češko napredno inteligenco v delu, v vztrajnem, trdem ali tudi uspešnem delu osiveli glavi svojega ljubljenca. Redkokdaj se združijo toliko različnih glasov v harmonični akord, da zazveni mogočna triumfalna pesem slave po domovini, zapeta velikemu sinu, kakor je završela v prošlem mesecu pedagogu Ulehli.

Po trnjevi poti je hodil, čez ovire in zapreke, ki bi navadnega boritelja bile prisilile takoj na začetku na vrnitev. Ni hče mu pri tem napornem prodiranju ni

ponujal pomožne roke, sam je klestil pot, ki se je vsem njegovim sledovalcem na široko odprla. Na višino, ki jo danes zavzema, je prispel po lastni moči, po lastnem trudu, po lastnem napornem delu.

V Ulehli se združujeta pedagog in učenjak. Kjerkoli je prijel za delo, je prijel po svoji inicijativi, po svojih idejah, ki so bile plod lastnega premišljevanja. Zato je originalnost najbolj dragoceno bledžje vsega, kar je izteklo izpod njegovega peresa.

Ni pristopil nepripravljen k delu za narodno šolo. Z žilavo marljivostjo si je nabral zaklade duha, ki jih je prekoval in potem izdal radodarno vsem, ki so samo hoteli seči po tem bogastvu. In to marljivost si je ohranil do današnjega dne. Njegovo življenje je uk in pouk in ne vemo, kaj bi v njem občudovali bolj: vztrajnega učenca ali nedosežnega učitelja, Učenec in učitelj — v enem in drugem nam more biti vzor, nam in onim, ki pridejo za nami. Ulehlovo ime ne izgine iz zgodovine češkega šolstva, kakor ne bo iz zgodovine svetovne pedagogike črtano nikdar ime drugega velikega sina Moravske, Komenskega.

Ulehla se je takoj v začetku svojega književnega delovanja boril proti Herbartu in mnogo pripomogel, da se je to malikovalstvo med češkimi učitelji zatrla. Pokazal je svojim bratom drugega velikana, Herberta Spencera, čigar važnejše spise je prevedel na češki jezik. Pisal je za razne pedagoške liste kakor za »Pedagogij«, »Češko Šolo«, »Učiteljske Novine«, »Pedagoške Razgled«, »Šolo in Življenje«, »Komenskega«, in »Učitelja«.

Svoje razstresene članke je zbral v divnem delu »Pedagoški Listi«. Nekateri teh biserov so znani v prevodu tudi slovenskim učiteljem. Najvažnejši spis mu je »Vzgoja z ozirom na evolucijo in kulturne boje«.

Napisal je še »Zgodovino matematike«, »Infinitesimalni račun«, »Štivo o prirodi«, brošuro »O dolžnostih inteli-

gence napram šoli« in prevedel Blachellovo knjigo o seksualni vzgoji »Nasveti staršem«. Tudi pedagoška revija »Zbornik« je bilo njegovo delo; urejal jo je ves čas, dokler ni poln samozatajevanja privolil, da se spoji s »Ped. Razgledi«.

Razentega je sestavil nekoliko šolskih knjig, ureja spise, ki jih izdaja »Dedščina Komenskega«, nastopa kot govornik na zborovanjih in predavanjih, sploh ga najdeš povsod, kjerkoli gre za šolo, napredek in narodnost.

Želimo iz vsega srca, da ljubljenec moravskega in češkega učiteljstva deluje še mnogo let v zdravju in čilosti za dobrobit češkega naroda, naj mu je pot odslej posuta z rožami in cvetkami, med katerimi ne bodeta usahnili hvaležnost češkega učitelja do svojega voditelja, in ljubezen vseh, ki ga imenujejo svojega duševnega očeta. — Sprejmi v venec Svoje slave, slavljence, tudi ta list, ki Ti ga poklanja v imenu slovenskih učiteljev

Tvoj prijatelj K. P.

meseca nakaže plača poročenih učiteljic.

Namesto četrtega odstavka pride: Čim je neomožena učiteljica vpokojena, ji ostane pokojnina neomožene učiteljice tudi če se potem omoži.

Peti odstavek ostane, premeniti je le v toliko: ... ki naznani izstop iz učiteljske službe vsled zakona ...

Če bo kaka tovarišica zaradi tega načrta huda name, ji ne vzamem za zlo, kakor tudi se ne ujezim, če mi kdo poreče, da sem svetozakonski koroški ali kranjski reproducent.

Jos. Valentič.

Ureditev zakonskih načrtov.

obravnavanih na zborovanjih »Slov. učit. društva v Istri.«

V boljše umevanje imenujemo zakonske načrte po odsekih, ki so sestavili določeni načrt: kraški = K, breški = B in šavrinski = Š. Samostojni zakonski načrt tov. Urbančiča imenujemo pa U.

Načrti so priobčeni v našem »Tovarišu«, in sicer: B v 25. št. iz l. 1909., U v 10. št. iz l. 1910., Š v 16. št. iz l. 1910. in K v 17. št. iz l. 1910.

1. Kraški načrt.

Ta pretresuje dež. zakon z dne 30. marca 1870, št. 20.

Predlagani § 1. K odpade in ostane v veljavi § 1. obstoječega zakona, kar predlaga tudi načrt U.

Obstoječi § 2. ostane v veljavi, kar predlaga tudi K in U.

Obstoječi § 3. se uredi v zmislu načrta U.

Predlagani § 4. K odpade. Pač pa je ta paragraf nadomestiti v zakonu z dne 5. junija 1908, št. 27., s § 4. načrta U.

Predlagani § 5. ostane pa načrtu K.

Obstoječi § 6. ostane v veljavi, kar predlaga tudi K in U.

Obstoječi § 7. naj se glasi po načrtu U.

Obstoječi § 8. odpade po načrtu U.

Obstoječi § 9. naj se glasi po načrtu U.

Obstoječi § 10. in 11. ostane v veljavi kar predlaga tudi načrt U.

Obstoječi § 12. odpade po načrtu U.

Obstoječi § 13., 14., 15., 16. in 17. se nadomeste v zmislu načrta U.

Obstoječi § 18. ostane v veljavi z dodatkom načrta U.

Obstoječi § 19. naj se glasi po načrtu U.

Obstoječi § 20. ostane v veljavi nespremenjen, a dodati mu je še predlog U.

2. Šavrinski načrt.

Ta pretresuje zakon z dne 3. novembra 1874, št. 29.

Predlagani § 1. ostane neizpremenjen po načrtu Š; le zadnji odstavek naj se glasi drugače.

Predlagani § 2., 3. in 4. ostanejo neizpremenjeni po načrtu Š.

Predlagani § 5. naj v tem načrtu odpade in naj se ga priklopi v današnji kraški načrt k § 7.

Obstoječi § 6., 7. in 8. ostanejo neizpremenjeni, kar predlaga tudi načrt Š.

Predlagani § 9. ostane pa načrtu Š.

Predlagani § 10. ostane po načrtu Š, (vendar bi bilo potrebno še »potipati« z ozirom na zadnji odstavek predlaganega § 1. Š).

Predlagani § 11. ostane po načrtu Š, (vendar bi bilo boljše reči: »koroški« namesto: »kranjski« — pardon! — »kranjski«).

Predlagani § 12. ostane po načrtu Š.

Obstoječi § 13.—18. odpadejo, kar predlaga deloma tudi Š.

Predlagani § 19. ostane po načrtu Š.

Obstoječi § 20.—25. ostanejo v veljavi, kar predlaga tudi načrt Š.

(Torej ostanejo v veljavi le §§. 6., 7., 8., 20., 21., 22., 23., 24. in 25. zakona z dne 3. novembra 1874, št. 29. Vsi drugi paragrafi odpadejo, na njih mesto se uvrste predlagani paragrafi po načrtu Š.

Zaradi teh sprejetih točk je treba § 5. zakona z dne 5. 6. št. 29. izpopolniti tako, da pridejo v poštev v § 1. načr. Š omenjene točke a, c, d, e, f in g, kakor tudi točka h, oziroma zadnji odstavek § 1. Š.

Iz § 8. dež. zakona z dne 5. junija 1908, št. 32, pa je brisati zadnji stavek.

Ako se noče popravljati zakona z dne 5. junija 1908, št. 29, in št. 32, pa je

treba omeniti na koncu tega načrta (Š), da se z nastopom razglasitve razveljavljajo vsa drugačna določila dež. zakonov z dne 5. junija 1908, št. 29 in št. 32.

Enaka opazka veljaj tudi za ostala dva načrta.

3. Breški načrt.

Ta pretresuje zakon z dne 27. julija 1875, št. 18.

V tem načrtu je omeniti, da se preminjajo tudi § 9., 10. in 21. obstoječega zakona in to v zmislu § 1. načrta Š.

V § 5. dež. zakona z dne 5. jun. 1908, št. 29, je sprejeti tudi stroške za komisionalne ogledе vsled § 7. načrta U, ozir. vsled § 5. načrta Š.

V isti dež. zakon je pod a) tudi določiti stroške za suplenta v zmislu § 31. načrta B in stroške za diete v zmislu § 38. črke b, e in f načrta B.

Toliko o ureditvi že obravnavanih zakonskih načrtov. Zapisnikov zborovanj, na katerih se je pretresovalo imenovane načrte, nimamo pri rokah. Ob sestavi teh načrtov na čisto se bo torej ozirati na eventualne izpremembe, ki so se sprejele na zborovanju.

Zaradi baje sprejetega predloga na enem naših zborovanj, da naj se neopravičene zamude pošiljajo naravnost na c. kr. okr. š. svet in da naj se krajnim šolskim svetom odvzame pravica sestavljati terno in predlagati prosilce v stalno nameščenje, bo treba na prihodnjem občnem zborovanju izvoliti odseke, ki bi sestavil — ako se omenjeni sklep ne prekliče — tozadevne načrte, a pri tem pazil, da ne pridejo novi načrti v navzkrižje s sedanjimi načrti in veljavnimi zakoni — oziroma da se istodobno omeni, katere točke enega ali drugega načrta, enega ali drugega zakona je treba premeniti.

Priobčujemo to v svrhu, da se tovariši do prihodnjega občnega zborovanja pripravijo staviti eventualne opazke, ker ne jamčimo, da nismo prezrli nobene točke kakega zakona ali načrta, ki bi jo zaradi teh načrtov bilo premeniti, ozir. omeniti.

Za izbrani odsek
Jos. Valentič.

Tržaško slovensko ljudsko šolstvo v okolici.

(Po uradni statistiki za šolsko leto 1910.—11.)

Uradni statistični podatki o tržaškem ljudskem šolstvu za minulo šolsko leto 1910.—11. so po precejšnji zamudi, dasi pomanjkljivi in nepregledni vendarle izšli v tisku. Iz njih posnamem brez fraz in običnega komentarja sledeče številke, ki jih šolskemu odseku »Tržaškega učiteljskega društva« priporočam v nadaljnjo razmišljanje.

Šole.

V tržaški okolici je bilo lani štirinajst ljudskih šol, od teh deset slovenskih in štiri italijanske. Te šole so bile nastanjene v enajstih šolskih poslopih. Dve slovenski in dve italijanski šoli sta imeli lanj še skupno vodstvo, ki se še tekom tega leta definitivno loči po učnem jeziku. Pouk se je delil leta 1910.—11. v 96 razredih (proti 92 razredom v letu 1909.—10.). Priraslo so tedaj štirje razredi in sicer trije italijanskim ljudskim šolam in samo eden slovenskim. V te razrede je bilo vpisanih skupno 5344 otrok, t. j. 2686 učencev in 2658 učenk, od katerih je pohajalo 3962 slovenske šole (proti 3790 v šolskem letu 1909.—10.) in 1382 italijanske šole (proti 1172 v šolskem letu 1909.—10.). Ker slovenske okoliške ljudske šole štejejo 65 razredov, prihaja povprečno 61 učencev na slovenski razred. Italijanske okoliške ljudske šole štejejo 31 razredov, tedaj prihaja povprečno 44 učencev na italijanski razred. Srečni naši italijanski tovariši! Mimogrede rečen se je početkom letošnjega šolskega leta po tukajšnjih italijanskih časopisih delala velika reklama za italijanske okoliške šole z ozirom na to, da italijanski razredi ne trpe vsled prenapolnjenosti. Koliko je to zaleglo, bomo videli ob letu.

Učiteljstvo.

Poučevalo je na teh šolah v letu 1910.—11. skupno 105 učnih oseb (proti 95 v letu 1909.—10) in sicer 59 ženskih in 47 moških.

Po notranjem ustroju je bilo devet slovenskih petrazrednic in ena slovenska dvorazrednica ter tri italijanske petrazrednice in ena italijanska štirirazrednica.

Napredek.

Poglejmo napredek slovenskih okoliških šol. Priraslo je v letu 1910.—11. 172 vpisanih učencev; pogledjmo oni italijanskih okoliških šol, priraslo je 210 vpisanih učencev — tedaj absolutno in relativno mnogo več. Vzroki. Ne bom jih našteval vdesetič. Nekaj napredovanje italijanskega življa v okolico, nekaj malomarnost in lahkomišelnost našega življa, in še marsikaj drugega ...

Posebno pazno oko obračamo v spodnjo okolico. Lansko šolsko štetje ni ravno brezupno. Od 3962 učencev v tržaške slovenske ljudske šole vpisanih je posečalo šole gorenje okolice v letu 1910.—11. natanko 1793 one spodnje pa 2169. Slovenske šole v spodnji okolici zadnja leta sploh niso imela nobenega (ali pa neznamen) prirastka. Če ne dežuje, pa vsaj kaplja! Letos je nekoliko bolje.

Razpredelba.

Sledeča razpredelba spodnjeokoliških predmestnih slovenskih in italijanskih ljudskih šol v šolskih letih 1909.—10. in 1910.—11. naj pokaže napredovanje, oziroma nazadovanje naših slovenskih okoliških šol:

Skupno število učencev, vpisanih v ljudske šole trž. spodnje okolice je bilo:

	v slov. šole:	v ital. šole
l. 1909.—10	2071	1172
l. 1910.—11	2169 (+98)	1382 (+210)

Napredek slovenskih spodnjeokoliških ljud. šol je tedaj očividni, dasi ni v nikakem razmerju z neobičnim napredkom ital. ljud. šol v spodnji okolici. Jasnejši pogled na razbde točke vdobimo pa potom sledeče razdelbe:

Vpisanih je bilo v spodnjeokoliške ljud. šole:

	slov.	ital.		
1. 09-10	1. 10-11	1. 09-10	1. 10-11	
Škedenj	628	713	352	380
Rojan	505	483	361	451
Sv. Ivan	584	581	262	354
Barkovlje	354	392	197	188

Stalno napredujeta tedaj le slov. lj. šola v Škedenju (največja ljud. šola v okolici in ona v Barkovljah; stalno nazadujeta pa že leta sem slov. ljud. šoli v Rojanu in sv. Ivanu, ki je nekoč štela je nad 600 učencev. Ital. lj. šole kažejo povsodi napredek izvzemši Barkovlje.

Komentarja, kakor že rečeno, danes ne pišem k tem številkam; bodo naj one predmet resnega razmišljanja šolskega odseka našega učit. društva ter tudi drugih merodajnih društev. F. Pl.

Štajerske razmere.

Leta in leta se bojuje štajersko učiteljstvo za zboljšanje gmotnega položaja. Kot bojno sredstvo za to opravičeno zahtevo si je stavilo učiteljstvo geslo: »V delu je naš spas!«

V zadnjem času se spet vrše v raznih okrajih društvena zborovanja. Ker so padli z odgođenjem štajerskega deželnega zbora upi učiteljstva, išče to zopet nova pota za dosego svojih ciljev. Povsod se naglaša delo, delo in spet delo. Seveda se pri tem misli na delo učiteljstva v šoli in izven šole, kot se je to sedaj vršilo. Na zborovanju učiteljskega društva za celjski okraj pa se je še poleg tega priporočalo, da naj se bede nikakor ne vlači v javnost. S tem se menda hoče reči: Učitelji, skrivajte, da ste ubožni in lačni.

To smo delali že leta in leta. Delali smo v šoli do svojih skrajnih moči, izven šole po raznih društvih smo se ubijali, zraven pa stradali, samo da smo se stanu primerno oblačili, plačevali prispevke v dobrodelne namene itd.

Tako naj delamo še sedaj? Ne, tako ne več! —

Izpolnjevali bomo svoje dolžnosti v šoli, delali tudi po svojih močeh izven šole, a denarja za dobrodelne namene in za

različna društva ne bomo več dajali, ker ga lačnim od ust trgamo in tudi bede ne bomo več skrivali na čast štajerski deželi. Naj vidi ljudstvo, razloček med delom in plačo! Saj se zgodi pogosto, da reče celo kak omikanec: »Bežite, bežite, saj ni tako hudo, Vi pač hočete zvišanje plač.« Da, ti sodijo po zunanosti, ne vedo pa, da je ta zunanost pristradana, ne hodijo gledat na naše mize, ne vidijo v naš prazen želodec, ne čutijo slabosti naših živcev. Še bolj pa je preprosto kmetiško ljudstvo prepričano o dobrih plačah; saj ono sodi gmoten položaj učiteljstva po učiteljevi suknji in učiteljičinem klobuku, vrhutega je pa še nahujskano po klerikalnih časopisih proti učiteljstvu, in tako je skoro vsa javnost od analfabeta do najvišjega doktorja prepričana o dobrih ali vsaj dovolj dobrih učiteljskih plačah.

Merodajne osebe nas poslušajo z nasmehom na licu in kažejo dobro voljo, v resnici pa ne storijo nič ter si mislijo: »Da le delaš, boš se že potolažil, saj imaš idealno delo za svoje bojno sredstvo, po kakem bolj radikalnem sredstvu pa itak ne posežeš. Za take reči pa je naša koža že dolgo in dovolj debela.«

Slovensko učiteljstvo pa mora sedaj ko so naši nemški tovariši pričeli precej radikalno akcijo, ko se oni ne sramujejo pokazati, da nimajo več časa in denarja za delo izven šole, tudi nekaj storiti, ne pa vedno peti staro pesem: delo, delo in spet delo, zraven pa še zakrivati revščino. To se nam zdi nekako malodušno, da ne rečemo kaj drugega.

Pri tem se nekateri boje, da bi trpelo učiteljstvo na ugledu. Temu ni tako! Na ugledu si človek škoduje, če stori ali zakrivi kaj sam z namenom in prostovoljno. Tega pa, da sem poleg svojega truda ubog učitelj, nisem zakrivil sam.

Uboštva se sramujejo samo lenuhi, ki se zavedajo svoje krivde. Lenuhi naj uboštvo zakrivajo, vestnim učiteljem pa tega ni treba, ker so si v svesti, da jim je delodajalec — dežela — odtrgal zaslužek.

S tem, da nastopimo tudi na zunanje tako kakor smo v resnici, bomo tudi ljudstvo prepričali, da lažejo tisti, ki govore in pišejo o sijajnih učiteljskih plačah.

Tisti pa, ki mislijo, da bo učiteljstvo po dosedanem res idealnem načinu doseglo času primerno povišanje plač, se pa motijo. Le pogledjmo zgodovino zadnjih desetletij, kako so različne stranke in stanovi dosegli svoje opravičene zahteve. Niso jih dosegli z resolucijami, prošnjami in zahtevami — ker za take reči je svet danes gluhi — dosegli so jih z dejanji, v največjih slučajih s štrajki in v mnogih slučajih s krvavimi žrtvami. Žalostno je, pa resnično. Kri mora teči potem pa gre! Učiteljstvu seveda ne priporočamo, da bi šlo razbijati šipe in s pestjo začelo prepričavati javnost in vlado o upravičenosti svojih zahtev, vendar pa bi lahko našlo kako bolj radikalno sredstvo. N. pr. Zakaj se mlajše učiteljstvo ne oblači tako kakor mu dovoljuje plača?

Zakaj ne bi vložili taki učitelji, ki nimajo nobenega postranskega zaslužka, prošnje, da se jim izpregleda § 126. ter dovoli, da gredo v počitnicah delat v rudokope itd., da si prislužijo denar za obleko, da je ne bo treba jemati na up?

Če se dežela in država ne bo tega sramovala, se tudi učiteljem ni treba, saj delo in ubožnost ni sramota.

V jami bodejo zaslužki 3 do 4 K, v šoli pa zaslužijo 2 K 33 vin.

Mlajše učiteljstvo mora poseči po bolj radikalnih sredstvih.

Zatorej svetujemo:

1. Izpolnjuj svoje dolžnosti v šoli in izven šole strogo natančno.

2. Čilej, da bo tvoj značaj neomadeževan, da boš vzor v vsem in povsod.

3. Svoje bede ne zakrivaj, ker je nisi zakrivil sam.

Mlad učitelj.

Nekaj misli o sedanjosti in prihodnosti učiteljskega stanu.

Najmlajšim tovarišem napisal Janko Žirovnik.

Žalostno je pa, da večina ljudi še ne vidi te resnice. Posebno preprostim lju-

dem navadno ni do tega, da bi svoje otroke dobro izredili, nego komaj čakajo, da svoje otroke, četudi slabo ali nič poučene, priprežejo k svojemu delu — k svojemu trpljenju, dasi vidijo lahko vsak dan, da dobro izrejen in izšolan kmet v polovici dneva toliko stori, nego njegov zanemaren sosed v celem dnevu. Vrhu tega pa ta res v potu svojega obraza služi vsakdanji kruhek, medtem ko oni dela z neko posebno lahkoto in lahko bi rekli, eleganco. To so pač stvari, ki jih potrjuje vsakdanja izkušnja. Treba je torej tu ljudem pri vsaki priliki odpirati oči in gotovo se jim bodo konečno odprle.

Učitelji pa moramo biti idealni, če se tudi svet valja v materialnosti, in nikdar nam ne bo žal truda, ki smo ga žrtvovali za svoj narod — za človeštvo. Saj pridejo časi in še prav kmalu, ko bodo uvideli potrebo vzgojnega dela in vse bolj uvaževali naš stan ter ga izkušali povzdigniti še na višjo stopnjo, nego je danes, ker če kateri stan, mora biti vsestransko temeljito pripravljen in podkovan za svoje delo, tedaj je to gotovo naš učiteljski stan.

Mi sami že čutimo, da čas od nas več zahteva, kakor pa moremo dati na podlagi svojih dosedanjih študij. Spoznali bodo pa tudi to tisti, ki imajo usodo narodov v rokah. Poskrbeli bodo torej, da bo naš stan začel vstajati in se izpopolnjevati do tiste stopnje, ko bo narodu lahko s svojim delom jamčil zdrav in vesel napredek. Videli bodo n. pr., da se Lahli uče zidati in da jih mi ne vprašamo, koliko jezikov govore, nego kako zidajo. Pri nas imamo pa še vedno tisto zastarelo naziranje, da mora vsakdo nemški znati, kdor hoče kaj biti. Posledica je pa ta: Lahli se uče zidati in imajo pri nas po 4 do 6 K na dan, naši se pa uče nemščine in imajo na dan po 1 K ali 1.40 K, ko za tistimi nemščine in slovenščine nevesčimi Lahli nosijo malto po odrih.

Zato bo pri nas treba skrbeti v pravih krajih za primerne strokovne šole, in pa dovoliti, da se smejo le nadarjeni učenci, pa še ti le prostovoljno — učiti drugih jezikov, a to še le tedaj, ko bodo svoj materni jezik že imeli dobro v oblasti. Videli bodo, da naš kmet ne more naprej, ker po stari šegi še preganja ovcam garje in s konjederkami zdravi in pokončava svojo živino. Dalj mu bodo torej nadaljevalnih kmetijskih šol, kjer se bodo talentirani kmetijski sinovi priučili umnemu izkoriščanju matere zemlje, ter bodo vedeli s pridobljenimi vrednotami umno gospodariti. Kdor pa nima za učenje daru in veselja, bo pa cepil drva in pasel krave. Saj morajo tudi taki biti, kakor je rekel tisti kmet, ki so ga silili, naj da svojega sina za »gospoda« študirat. Jaz gospod, ti gospod — kdo bo pa pasel krave?! Po- učen kmefovalec bo pa svojo grudo obdeloval tudi z vse drugim veseljem, ker mu bo obilo poplačevala njegov trud. S tem bo pa nanjo tudi bolj navezan in ne bo silil v mesto ali celo v Ameriko za dvomljivo srečo. — Saj se na deželi tudi dobro živi, ali pa še lepše nego v mestu. K vsemu temu bodo pa morali priti za dekleta tudi dobre gospodinjske šole, ker le dobra gospodinja hiši tri ogle podpira, slaba pa še četrtega podere. Slabe gospodinje so veliko krive slabih časov. To izkušamo na deželi, a tudi v mestih.

Mi lahko vsak dan vidimo, da je najlepše in najbolje delo prave ženske, ako s pravim razumom in čutečim srcem vlada svoje hiševanje. Kjer tega ni, tam propada rod duševno in telesno. Iz hiš, kjer gospodinjijo nespretno in sirove ženske, beže možje in otroci ter si iščejo razvedrila, kjerkoli morejo, četudi v zabavah, ki zamore dušo in telo. Nečedne ženske pristudijo možu dom, slabe kuharice pa spridijo želodce vsej družini ter naravnost podé svoje može v gostilno. Res je, da vse ženske ne morejo biti gospodinje in si torej nekatere morajo iskati samostojnega kruha. Res je pa tudi, da je temu večina teh sama kriva, ker nimajo jasnega pojma o pravem ženskem poklicu.

Zato je pa treba s te strani ženstvo že z mladega navajati in poučevati. Seveda velja za ženske, kakor smo rekli za moške; katera se ne da poučiti in primer- no odgojiti, naj pa ostane pri butarah; saj

so tudi take potrebne. A dobro izgojena in poučena naj pa tudi ne seda v vsak trnjevi grm, nego naj rajša prosta družinskih skrbi živi zase.

Reči pa moram, da se za ženstvo glede odgoje in pouka za družinsko življenje stori veliko premalo in se le prerado dela za nje od strehe dol, namesto od temelja gor.

Nemci in Čehi imajo že vse polno meščanskih šol, kjer dobivajo njihovi otroci imenitno podlago za vsakovrstne strokovne šole, bodisi kmetijske, obrtne, trgovske ali gospodinjske. Zato pa čestokrat vidimo, da pri nas večje trgovine, obrti ali sploh druga podjetja vodijo ljudje, ki so prišli k nam s Češkega ali Nemškega. Zato pa Nemci med nami širijo svoje posestno stanje na vse štiri vetrove, dasi nimajo toliko talenta, kakor ga imamo mi. Iz lastne izkušnje lahko trdim, da je naš narod toliko nadarjen, da bi se z odličnim uspehom uveljavljal na vseh mejah, ako bi imel potrebnih in primernih šol. Zato pa tudi rečem, da tisti ni prijatelj našega naroda, kdor mu ne privošči takih šol. Do tega spoznanja bo narod še tudi sam prišel, če ne danes, pa jutri, toda gotovo, ker je toliko žilav, da se bo vzdrljal vkljub vsem neugodnim okolnostim. To je dokazal s tem, da je srečno prebil stoletja sužnosti in se je v zadnjih 40. letih več razvil, nego prej več stoletij. Zato bo pa tudi prav kmalu dospel do tega, da bo zahteval šol, da bo zahteval izobrazbe za svoje nadarjene sinove in hčere. In tudi dobil jih bo prav gotovo, ker bo njegova zahteva naravna in se naravnemu razvoju ne bo mogla ustavljati niti nobena politika.

Takrat bo pa narod potreboval sposobnih učiteljev, ki mu bodo učili in odgojevali zarod, da se bo mogel tem lažje uveljaviti v svetovni tekmi. Ako še danes to ni na dnevnem redu, bo pa že lahko jutri.

Zato se pa vam mladim idealistom, ki se iz veselja do stanu pripravljate na sveti poklic pionirjev ljudske izobrazbe, odpira široko in rodovitno polje za vaše delovanje; kolikor bolj razumno ga boste obdelovali, toliko več bo donajalo sadu narodu in vam.

Prodrlo bo tudi spoznanje, da mora biti svet vsem pravičen in da ne pozna več ubogih tlačanov. Človeška družba ima toliko, da lahko pošteno plača vsako delo, ki je njej v korist; saj smotreno in vestno delo vedno ustvarja vrednote, ki dvigajo človeštvo. Kakršno delo, tako plačilo. Vsak pošten delavec je vreden tudi poštenega plačila. Ako tega ne vidijo ali nočejo videti posamezniki, bo pa to morala videti vsa človeška družba, to je država, ter plačilo urediti po delu. Potem se bodo mogli pritoževati le tisti, ki jim delo ne diši. Delo pa mora rednega človeka dobro živiti in mu biti obenem najlepša zabava. Zato se bodete pa vi lahko s polno močjo posvetili svojemu stanu in bodete tudi res lahko dokazali visoke cilje, ako bodete dobro pripravljani.

Glejte torej, da bodete v vseh panogah svojega poklica dobro podkovani. Ustvarite si trden temelj, na katerem si bo eden zidal cerkev, drugi narodni dom, tretji preprost hram. Hočem reči: Na temelju, ki ga dobite v šoli, se smotreno razvijajte vsak po svoje, kakor komu veli srce. Eden bo postal tak strokovnjak n. pr. v pedagogiki, da bodo na njegovo besedo lahko stavili gradove, drugi bo merodajen metodik, tretji priznan strokovnjak v združništvu, četrti v narodnem gospodarstvu, peti v godbi, šesti v tej, sedmi pa oni panogi. Vsak izmed vas bodi cel mož — najprvo kot učitelj, potem pa še tudi v svoji posebni stroki.

S tem si bodete dobili ugled pri izobražencih in pri preprostem narodu, saj je ugled nujno potreben, ako hočemo svoje delo med narodom uveljaviti ter spraviti njegov razvoj v pravi tir. Ko pa bo to videl, da je učitelj res pravi, nesebični prijatelj njegov, ki mu njegov mladi zarod vodi do kruha, ter mu daje zagotovilo boljših časov, ko bo torej videl, da mu je ravno učitelj najprvi in najbolj potreben,

potem je pa zmaga vaša in zmaga narodova.

Poudarjati moram, da niti splošna, niti strokovna izobrazba sama na sebi ne zadostuje, da bi človek dosegel z njima zadovoljno in srečno življenje.

Poznam jako učene ljudi in priznane strokovnjake, ki se precej nerodno obračajo v vsakdanjem družabnem življenju in so pri vsi svoji učenosti jako nesrečni ter imajo občutek, da se jim smeja ves svet.

Izpričevala so sicer potrebna, in dobra izpričevala odpro veliko duri, a ne naredo — moža. Tu je treba še vse kaj drugega. K zadovoljnemu življenju je treba najprej gotovega takta. Potem pa mora biti človek korekten v izpolnjevanju dolžnosti svojega stanu, korekten v obče- vanju s svojim bližnjim in sploh korekten v svojem privatnem in javnem nastopanju.

Kdor ni korekten v svojem privatnem življenju, na tega se ne moremo zanašati, da bo boljši v javnem. Korekten človek šele more računati na to, da mu svet ne bo mogel do živga, četudi preži na njegove slabosti, kakor mačka na miš. Svet je že tak. Ako danes dam 100 K za reveže, ne bom žel zato nikjer odkrite zahvale. Rekli bodo: Prava reč; ako bi jih ne bil imel, bi jih pa dal ne bil. In eden pred drugim bodo prikrivali mojo dobroto. — Ako pa grem pri dnevu iz gostilne toliko naboden, da se mi to pozna na hoji, tedaj bo v par dneh govorila vsa občina, da sem se ga bil nabral. Ljudje se pač rajši vesele napak svojega bližnjega, nego njegovih vrlin, zato da bi sebe bolj povzdignili ali pa saj nekoliko prikrili svoje napake s tujimi grehi. To je treba imeti vedno pred očmi!

Mi, ki živimo in delamo danes med narodom, le predobro čutimo v sebi tisto pomanjkljivost, da smo morali biti vse, a nikjer popolni. Morali smo biti učitelji, pevovodje, deklamatorji, aranžerji, režiserji, poeti, nabiratelji narodnih pesmi, zadržniki, kmetovalci, vrtnarji itd. itd. A človek, ki se bavi z vsemi deli, ne more biti v vseh strokovnjak; to presega njegove moči.

Seveda je bilo to v naši dobi, v dobi narodovega probujenja in vstajenja potrebno in celo dobro, ker strokovnjakov ni bilo skoraj nič in so bili torej jako dragi. A dandanes je pa teh vedno več in še prav podrobnih, ker so potrebni. Zato pa: Ko se bo svet zavedal, da le dobra vzgoja in resen pouk daje človeku poroštvo za kolikortoliko srečno življenje, tedaj bo iskal tudi pouka o tem pri pravih strokovnjakih ter jih bo zato tudi dobro plačeval, kakor plačujejo že danes advokate za pravde, inženirje za stavbe, duhovnike za pogrebe itd. itd.

Na to se torej skrbno pripravljajte! Že zdaj skrbno obdelajte svoje grede in sejte vanje dobro — zdravo seme, ko vam cvete zorna pomlad, da bo lepo vzklilo in raslo in dozorevalo v poletju ter vam rodilo jeseni obilo tečnega sadu vam v veselje, narodu v ponos in korist.

Delo vam bodi torej najlepša zabava, delo za domovino vam bodi najbolj sveto! Na zdar!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo priredi v soboto, dne 20. t. m., ob osmih zvečer v Narodnem domu letošnji tretji sestanek z učiteljskimi. Predaval bode nadučitelj Anton Likozar o temi: »Učitelj čebelar.« Učitelji, ki bodo delali te dni izpit učne usposobljenosti, dobro došli!

Slov. kočevsko uč. društvo je po že naznanjenem vzporodu zborovalo dne 21. marca v Ribnici. Zborovanja sta se udeležili dve tretjini društvnikov, kar je z ozirom na precej neugodne krajevne razmere dovolj ugodno. — Predsednik tov. Štefančič se v svojem nagovoru z bridkostjo spominja ponesrečene akcije o našem gmošnem položaju v državnem zboru, obsodi prijateljsko - hinavske državnozbornske stranke ter izreče bojazen, da tudi v državnem zboru dovoljene draginjske doklade morda ne bo — zaradi znane »previdnosti« — ta ali oni član društva »Zaveze« deležen. Prosi, naj se mu vsak tak slučaj naznani, češ, da je treba čitajoče občinstvo obveščati, kako

se z nami postopa. — Nadalje se s toplimi besedami spominja bivšega predsednika, upokojenega tovariša Tomšiča, in bivšega tajnika Zupančiča, sedaj nadučitelja v Prečni. Želi jima vso srečo, ako se učiteljsko napredno srce v današnjih razmerah sploh more kdaj srečno čutiti. Omenja tudi nemile usode, ki je 25. julija l. l. zadela tovarišico Pišlerjevo, ki jo je pri kopanju odnesel val Kolpe. Bila je zavedna in zvesta članica našega društva. Predsednik prosi navzoče, da se v znak žalosti dvignejo s sedežev. — Nato presrečno pozdravi vse udeležence, posebno nove člane, tov. Verbičeve iz Sodražice in tov. Trosta in Jakliča iz Dolenje vasi, nakar otvori zborovanje.

Prva točka dnevnega reda je bilo predavanje tov. K. Finka »O važnosti risanja in o metodi modernega risarskega pouka v okviru novih učnih načrtov.« K sklepu svojega predavanja pokaže še nekaj risb učencev svojega razreda, ki ga poučuje po novi učni metodi. K debati se oglasijo tov. Verbič, Grčar in Fink.

Predsednik se zahvali predavatelju za skrbno sestavljeni referat. — Preds. tov. Štefančič poroča nato o prenosni zaveznih pravil in stavi razne izpremi- njevalne predloge. Pri debati predlagata tudi tov. Verbič in Grčar nekatere izpre- membe. — K tretji točki predlaga pred- sednik, da naj društvo gmotno podpre dva člana, ki bi se udeležila počitniškega tečaja Slov. Šol. Matice. Plača naj se jima vpisnina in voznina v znesku po 30 K, zato pa bi se naj zavezala, da prevzameta vsak po eno poročilo za društvena zborovanja. Sprejeto.* — Za obisk tečaja se oglasita in potrdira tov. Grčar in Fink. — Končno se določi prihodnje zborovanje na dan 16. jun., a ker je tega dne zboru- joči stalni odbor določil uradno konferen- co, na dan 22. junija, bo zborovanje 2. ju- nija, v slučaju neugodnega vremena pa 9. junija in sicer v Loškem potoku.

K sklepu omeni tov. Wiegeler krivico, ki se je zgodila tov. Štefančiču pri zad- njem imenovanju in predlaga, da se mu izreče popolna zaupnica, kar se z vihar- nim odobravanjem sklene. Tov. Štefančič se ginjen vsem toplo zahvali in sklene svojo zahvalo s Cankarjevim rekom: Človek je nesrečen le, če misli na svojo nesrečo.

* Toplo priporočamo enake sklepe vsem učiteljskim društvom! Uredn.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo je zboro- valo v četrtek, dne 28. sušca, v Velenju še ob precejšnji udeležbi društvnikov. navzočih je bilo 20 udov. Gdč. tovarišica Slavka Cinkova se je opravičila, drugi člani najbrž niso smatrali za vredno, da bi opravičili svojo odsotnost.

Predsednik tov. Korovec pozdravi navzoče, osobito pa prisotne goste gdč. Rizo Fisterjevo iz Šoštanj, gdč. tovari- šico Vranjekovo iz Št. Ilja, tovariša Čer- neta iz Griž ter dva jurista, gosp. Skazo in gosp. Gruberja iz Velenja.

Predsednik konstatira sklepčnost zborovanja ter preide na dnevni red. Zad- nji zapisnik se prečita in odobri. Vzeli so se na znanje razni dopisi; omenil je do- pis »Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev v Ljubljani« glede tiska novih tiskovin tudi za kronovine izven Kranjske ter do- pis iste Zaveze glede volitve delegatov za letošnje Lehrerbundovo glavno zboro- vanje v Ptuj. Med slučajnostmi opozori tov. predsednik na nekatere napake pri- predložiti računov, oziroma proračunov kraj. šolskih svetov ter seznamka šolo- obveznih učencev za poletno oproščenje.

Tov. Černej iz Griž je nato predaval o namenu in pomenu »Učiteljske gos- poudarske in kreditne zadruge v Celju.« Raz- jasnil je delovanje zadruge, poudarjal ve- lik pomen za gospodarsko korist učitelj- stva in nas bodril k pristopu. Zadruga stoji na dobrih nogah in bo sčasoma po- nos štajerskega slovenskega učiteljstva. — Predsednik je izrekel predavatelju isk- reno zahvalo za njegovo poročilo, želel imenovani zadrugi mnogo uspehov ter izpodbujal z geslom: »Svoji k svojim« tovariše k pristopu.

Za delegata Lehrerbundovega glav- nega zborovanja v Ptuj se je določil tov. Štopar, za namestnika tov. Pokeržnik. Nato sporoči tov. Černej kolegialne pozdrave od predsednika učit. društva za celjski okraj, tovariša Gradišnika, ki vljudno vabi naše društvo k skupnemu majniškemu izletu v Žalec. Z ozirom na to se določi za prihodnje zborovanje ne- delja, dne 5. majnika, ki bo obenem letoš- nji majniški izlet in se vrši v prostorih novega šolskega poslopja v Žalcu. Na ve- selo snidenje!

Konečno se tov. predsednik zaradi odhoda v Ljubljano poslovil za 3 mesece ter izročil svoje posle podpredsedniku.

Zgoraj sem omenil, da se je vršilo zborovanje še ob precejšnji udeležbi dru- štvnikov. Ti so bili in so vedno redni o- biskovalci društvenih zborovanj in majo

res smisel za lastno stanovsko organizacijo. Drugi pa se prikažejo le malokdaj in par se jih blesti vedno s svojo odsotnostjo. Taka brezbriznost pač ne zasluži drugega, nego da jo najstrožje obsojamo. — Naša stanovska zborovanja nam morajo postati naši stanovski prazniki, katerih se ne sme ogibati nihče iz naših vrst, zlasti pa se jih ne sme ogibati nihče zaradi morebitnih osebnih mrženj do kakega tovariša, oziroma tovarišice izogibat ali zaradi tega celo izstopiti iz društva. Tako more ravnati le isti, ki ima ušesa, pa ne sliši, oči, pa ne vidi, da zahteva današnja nemirna doba več kot kdaj poprej združitve posameznih stanov; in kdor ne spozna, da je potrebno bolj kot kdaj, da se ravno učitelstvo združi v boj proti sovragom, ki preže na šolo, ta je slep ali pa — iz predsodkov noče tega spoznati.

—ik.

Književnost in umetnost

Matica Slovenska javlja, da je knjige za 1911. leto še dobili. Zlasti naj bi jih naročili tisti, ki majo le I. del romana »Brambovci«, ne pa II. dela, ki je izšel 1911. Vposlati je za garnituro 4 K.

»Slovan« (mesečnik za književnost, umetnost in prosveto) je v svoji 5. številki priobčil pesmi P. Goloba, ki ugodno spominjajo refleksivne lirike Jenkove, poedine pesmi B. Torasoviča (predvsem znane ga lirika), A. Gradnika itd. — V prozi se odlikuje črtica »Človek«; nje avtorica, ki se skriva za imenom »Kmetamarija«, obeta še mnogo. — Izmed člankov se nam zdi važen slovenski spis hrvaškega profesorja R. Koprinskega: »Gradivo za zgodovino Slovencev«. V tej številki se končuje vrsta »Narodnih pravljic«, ki jih je zadnji čas priobčeval »Slovan«. Ilustriral je vse pravljice Lj. Babič. Ilustracije presoja v posebnem članku prav pohvalno profesor Saša Šantel ter opozarja na lepe klišeje zagrebške »Dioničke tiskare«. — Listek ima poročila o slov. in hrvaških knjigah, o glasbi, gledališču itd.

Politiški pregled.

* **Vladni komisar za Češko.** V listu »Union« čitamo, da se v dobro poučenih krogih zatrjuje, da se bo tudi za Češko imenoval vladni komisar, in sicer v osebi višjega ministerialnega uradnika, ako se razbije pogajanja med Čehi in Nemci.

* **Nasilja na Hrvaškem.** Kraljevi komisar Cuvaj se ne upa v Zagreb. Iz Budimpešte pošilja svojim policijskim organom svoje nasilne odredbe. Vsi veliki župani in župani mest, ki se niso zdeli zanesljivi, so odstavljeni in na njih mesto imenovani policijski komisarij. Župan je samo še v Zagrebu. Kraljevi komisar namerava razpustiti ne samo politična društva in stanovske organizacije, temveč tudi kulturna društva. Govori se celo o razpustu »Društva hrvaških književnikov« in »Maticice Hrvatske«; zlasti poslednje, ker ima ta veliko imetje. Časopise je vse konfiscirano. Zaradi drakonskih odredb glede trojne cenzure imajo druge izdaje po pet ur zamude. Popoldanski listi so izšli šele ponoči. Povsod vlada popolni mir, narod prenaša mirno vsa nasilja! Vsi listi se bavijo z nasilstvi na Hrvaškem. Tudi med nemškimi so taki, ki ostro obsojajo to novo protiuslavno barbarsko početje Cuvajevo in Khuenovo v Hrvaški.

* **Bosanska deželna bramba.** V zadnjih časih so se vršila pogajanja med vojnim ministrom Auffenbergom in obema domobranskima ministroma glede ustanovitve bosansko-hercegovskega domobranstva. Kakor se čuje, so prišli do sklepa ustanoviti dve domobranski poveljništvi po tri polke s tremi bataljoni. Napis na fesu naj se glasi: »Za cesarja, kralja in domovino«. Povelja bodo hrvaška, oziroma srbska. Bosanski poslanci so mnenja, da pride ta zakonski predlog še letos pred delegacije.

* **Zenska volilna pravica na Kitajskem.** Londonska »Times« poroča iz Nankinga, da je kitajska narodna skupščina sprejela resolucijo, s katero se ženstvu v načelu priznava volilna pravica, izvedba pa se odgodi na nedoločeni čas.

* **Aktivna in pasivna volilna pravica za ženske na Švedskem.** V državnem zboru v Stokholmu je predložila vlada zakonski načrt o politični volilni pravici

žensk. Zakonski načrt namerava uvesti aktivno in pasivno volilno pravico za žene v enakem obsegu kakor jo imajo moški.

Srednješolski vestnik.

** **Pomaknjen v VII. plačilni razred.** Profesor Alojzij Stockmair z goriške gimnazije je pomaknjen v VII. plačilni razred.

** **Za učenje in proti učenju slovenščine.** — Iz društva laških profesorjev in učiteljev je prišel glas, ki zahteva obvezen pouk slovenščine v laških srednjih šolah. Utemeljevali so potrebo slovenščine tako, da je Lahom znanje slovenščine potrebno, ako se hočejo uspešno boriti proti — Slovencem. Nato je nastala v raznih laških listih dolgovozna polemika za in proti. »Corriere« je največkrat proti učenju slovenščine! Polemika je včasih prav rezka. — Mi pravimo: Nič naj se ne uče slovenščine. Čemu naj jim bo ta barbarski jezik? — Naši mladeniči pa naj se le pridno uče laščine!

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporočila izvozna hiša **ZEFIRE** Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorca na željo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Učiteljski konvikt.

»Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« je založilo tele knjige: 1. A. Rapč: **Mladini.** I. zvezek. Cena lično v platno vezani knjiž. K 1,50, s pošto 16 h več. 2. J. Slapšak: **Spisi Mišjškovega Julčka.** I. II. in III. zvezek. Cena vsakemu teh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1,50, s pošto 16 h več. 3. Engelbert Gangl: **Zbrani spisi za mladino.** I. in II. zvezek. Cena vsakemu teh dveh zvezkov, ki sta oba lično vezana, je K 1,50, s pošto 16 h več. 4. Janko Žirovnik: **Narodne pesmi za šolsko mladino.** I. in II. zvezek. Cena vsakemu teh zvezkov brez poštne je 20 h. 5. Emil Adamič: **Slava cesarju Francu Jožetu I!** Spevoigra za šolsko mladino. Cena K 3. 6. **Besedilo k E. Adamičevi spevoigri.** Cena 10 h. Ves izkupček za te knjige je namenjen Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta. Kupujte te knjige vsi, ki ljubite svoje otroke! Priporočajte jih prijateljem mladine, šole in učiteljstva! Vse te knjige se naročajo in kupujejo v »Učiteljski tiskarni« in v vsaki knjigotržnici.

Darovi učit. konviktu. Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta 100 K; Posojilnica v Črnomlju 25 K; g. Anton Gorše, gostilničar pri »Novem svetu« v Ljubljani 10 K; (Goršetovo gostilno toplo priporočamo p. i. učiteljstvu; izborna hrana, prav dobra pijača, cene nizke!) Rodoljubi iz Ljubljane in Belecervke nabrali v Belicerkvi 2.50 K s pripomnjo: so pesmi kovali in prepevali; Rodoljubi nabrali, se mnogo smejali; konviktu in domu, ko ni še na krova; konviktu ni v zlo; v Tovaršu zato denar se nabira in društvo podpira.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.
St. 971. 1—1
Na šestrazredni ljudski šoli v Radečah se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje za moške prosilce.
Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potem semkaj vlagati do 2. maja 1912.
V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z drzavno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.
C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 30. marca 1912.

Štajersko.
St. 1261.
Na petrazredni deški ljudski šoli v Ribnici se razpisuje v stalno nameščenje učno mesto z omejitvijo na moške prosilce.
V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z drzavno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.
Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potem semkaj vlagati do 20. maja 1912.
C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 2. mal. travna 1912.

Štajersko.
St. 544.
Definitivne učiteljske službe na ljudskih šolah v polit. okraju Celje. Vranske, 8 razr., Braslovce, 5 razr., Slivnica, 4 razr., Gornji grad, 4 razr. (vse II. kr. razr.) Dol, 3 razr., (III. kr. razr.), povsod po eno mesto učitelja; Solčava, enorazr., I. kr. razr., mesto učitelja-šolskega vodje.
Pravilno opremljene prošnje do 15. maja 1912 na dotični krajni šol. svet.
Okrajni šolski svet Celje, dne 3. aprila 1912.

Dobro računale!

in prav izvolile so one gospodinje, ki uporabljajo kot pridatek za kavo v svojem gospodinjstvu pravega : Francka: „s kavnim mlincem“ iz zagrebške tovarne. — Kakovost „pravega : Francka:“ se je mnoga desetletja kot najbolj ugajajoča, njegova izdatnost kot najkrepkejša izkazala.

Izvrstna naravna vina

dalmatinska, istrijska in vipavska pošilja tvrdka

Bohumil Poška v Trstu.

Pošiljatve v sodčkih od 50 litrov višje. Cene belega in črnega vina od 54 vinarjev za 1 lit. naprej.

Izpis iz cenika:

Vipavsko belo I.a	54 vinarjev.
Istrijsko belo najfinejše	56 „
Istrijsko črno I.a	56 „
Dalmatinsko belo najfinejše	60 „
Dalmatinsko črno	64 „
Opolno močno I.a	62 „

1887—1912 — 1887—1912

Blagovolite pisati po vzorce!

V. J. Havliček in brat

Kopališče Poděbrady (kralj. Češko) slavnoznani izvozni dom, ustan. l. 1887 priporoča občeznane in pripoznane kakovosti

modno blago — zefire spomladanske in poletne novosti za 1912.

Havličkove tkanine, kanafare, brisače, robce, namizne in kavine garniture, batiste pralne svile itd.

Damaste, opreme za neveste. XXV. trgovsko leto.

I zavoj 40 m okusno zbranih ostankov v velikosti do 8 m pošiljam za 18 K po povzetju franko. Od teh ne pošiljam vzorcev. Le pri nas najbolje. — Havličkova tkanina I kos 23 m za 12 K, 13-20 K, 14-50 K, 16 K, 17-50 K, 20-40 K, 22-40 K.

Najugodnejši češki nakupni vir

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 9

Velika zaloga izgotovljenih oblek za gospe, dečke in otroke.

Konfekcija za dame in deklice.

Solidno blago po čudovito nizkih cenah.

Ceniki zastoj in franko.

Sukna

in modno blago

za moške in ženske obleke priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno v Humpolcu (Češka).

Vzorca franko.

Viktorija Sterniša

Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo črevljev, gamaš in galoš po najnižji ceni. Zunanja naročila izvršujem točno.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

poleg „Figovca“

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šolska poslopja na deželi itd.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Vzorci poštne prosti proti vrnitvi. **Krasne novosti za pomladansko in letno sezono!** Vzorci poštne prosti proti vrnitvi.

Došla je velika izbira vsakovrstnega modnega blaga za ženske obleke. — Elegantne moške obleke od sukna do najfinejšega angleškega blaga. — Moško in žensko perilo v krasni izbi. Novitete v dežnikih posebno v damskih solnčnikih. Priporoča se slavnemu učiteljstvu tvrdka z modnim in oblačilnim blagom

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gospodka ulica 11. (V. G. Carducci.)